

УДК 159.9.072:351.743-05

Н. В. Юр'єва

А. А. Лиман

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Визначено актуальність пошуку шляхів розвитку мотиваційно-вольової сфери військовослужбовців Національної гвардії України, зокрема, з використанням можливості психотренінгових технологій для активізації потенціалу військовослужбовця під час здійснення його професійно-психологічної підготовки. На основі проведених досліджень мотиваційної сфери військовослужбовців Національної гвардії України обґрунтовано доцільність, основні етапи й особливості реалізації соціально-психологічного тренінгу «Розвиток мотиваційно-вольової сфери військовослужбовця Національної гвардії України». Наведено узагальнюючі підсумки апробації тренінгу і перспективи подальшого його використання для підвищення ефективності службово-бойової діяльності військовослужбовців. Ефективність тренінгу забезпечується завдяки використанню низки загальних можливостей: отримання зворотного зв'язку, підтримка людей, які мають спільні завдання, проблеми, переживання, що виникають під час занять тощо.

Ключові слова: *військовослужбовець, службово-бойова діяльність, мотивація, мотиваційно-вольова сфера, соціально-психологічний тренінг, Національна гвардія України.*

Постановка проблеми. Перебування в зоні проведення операції Об'єднаних сил належить до тієї екстремальної ситуації, коли військовослужбовці Національної гвардії України (НГУ) постійно перебувають у найсильнішому психоемоційному стресі, долаючи його вольовими зусиллями. Для зниження ймовірності виникнення зазначених негативних змін у фізичному та психічному стані необхідною є інтенсивна психологічна підготовка до дій у бойових умовах. Сучасний засіб такої підготовки – соціально-психологічний тренінг.

На сьогодні тренінгові технології є дієвим, визнаним у світі засобом підготовки персоналу в різних галузях професійної діяльності, інтенсифікації самої діяльності та розвитку організації в цілому. Інтенсивне інтерактивне навчання під час тренінгу дає змогу за короткий термін опанувати великий обсяг інформації та закріпити набуті знання й уміння на практиці.

Можливості соціально-психологічного тренінгу значною мірою відповідають положенням наказу командувача Національної

© Н. В. Юр'єва, А. А. Лиман, 2021

гвардії України № 515 від 05.11.2021 р. «Про затвердження Положення про організацію роботи з особовим складом у Національній гвардії України» щодо вирішення прикладних проблем професійної орієнтації, адаптації до вимог професії та організації, засвоєння професійних і організаційних цінностей, опанування певної професії, систематичної перепідготовки, збереження та відновлення працездатності військовослужбовців НГУ, їх постпрофесійної адаптації [1].

Необхідність застосування сучасних тренінгових технологій обумовлена тим, що у разі вмілого використання ця навчально-розвивальна технологія дає можливість швидко та якісно здійснювати професійну психологічну підготовку військовослужбовців НГУ на всіх етапах фахової підготовки та перепідготовки. Тренінг забезпечує набуття військовослужбовцями НГУ професійно важливих знань, умінь та їх перехід на рівень стійких навичок підвищення надійності персоналу в складних та екстремальних ситуаціях професійної діяльності; створює

умови для вдосконалення професійних і особистісних якостей, вирішення особистих проблем та розвитку суб'єкта.

Так, розробка і системне використання сучасних психотренінгових технологій дадуть змогу якісно поліпшити: професійно-психологічну підготовку військовослужбовців НГУ; проведення заходів з формування у військовослужбовців психологічної готовності до діяльності в особливих умовах і дотримання особистої безпеки; рівень соціально-психологічної культури військовослужбовців та психологічної компетентності керівників; соціально-психологічний клімат у військових колективах; надання психологічної допомоги керівництву в процесі розроблення управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності службово-бойової діяльності і зміцнення дисципліни; розв'язання конфліктних ситуацій та на профілактику емоційних зривів серед військовослужбовців; професійне виховання особового складу, надання індивідуальної консультативної допомоги військовослужбовцям у сфері їх службових взаємовідносин; надання психологічної допомоги військовослужбовцям, які побували в екстремальних ситуаціях, пов'язаних з виконанням службово-бойових завдань, застосуванням вогнепальної зброї та спецзасобів, отриманням значних психогенних навантажень, зниженням працездатності і т. ін. [2].

Використання психотренінгових технологій для розширення можливостей морально-психологічного та психологічного супроводу службово-бойової діяльності військовослужбовців НГУ є вкрай актуальним та своєчасним питанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Незважаючи на велику кількість напрацювань у вивченні мотивації особистості до професійної діяльності сектору безпеки і оборони України [3–17], потреба дослідження цієї тематики науковцями не зменшується.

На нашу думку, мотивація військовослужбовців НГУ до службово-бойової діяльності в екстремальних умовах – це структурована і впорядкована сукупність провідних мотивів, яка дає змогу мобілізувати і спрямувати психологічні ресурси особистості на екстремальну діяльність, нейтралізувати вплив екстремальних умов на особистість військовослужбовця для якісного виконання ним службово-бойових завдань [3].

Особливості мотивації до професійної діяльності у представників сил безпеки і оборони визначали у своїх працях О. Матеюк [4], О. Кальчук [5, 6], В. Лефтеров [7], О. Колесніченко [2, 8, 9, 10], Я. Мацегора [8, 9, 10], В. Осьодло [11, 12], І. Приходько [1, 8, 10, 13, 14, 15], О. Тімченко [16], Н. Юр'єва [8, 10, 13, 15, 17], В. Пасічник [17] та інші науковці. Вони визначили, що професійна придатність до конкретної діяльності обумовлюється не тільки певним рівнем розвитку здібностей, а й низкою інших особистісних властивостей і, насамперед, особливостями мотиваційної сфери, а саме змістом мотивів, їх спрямованістю та ступенем активності [3, 8, 10, 12, 14, 16, 17, 18]. Основою розвитку військово-професійної мотивації є: світогляд (переконання та ставлення до дійсності); ціннісні орієнтації та інтереси; особистісний зміст; установки; принципи, норми, правила та ідеали; цілі, умови та способи майбутньої професійної діяльності [3, 8, 12, 14]. Тому цілеспрямована робота з формування й розвитку професійної мотивації військовослужбовців, своєчасна актуалізація внутрішніх мотивів особистості, уміле застосування засобів зовнішнього стимулювання діяльності, актуальне управління мотивацією військовослужбовців в екстремальних умовах діяльності та постійна мотиваційна підтримка створюють можливості для розвитку мотивації військовослужбовців НГУ до службово-бойової діяльності в екстремальних умовах [3, 8, 18].

Для розвитку мотиваційно-вольової сфери військовослужбовців методом інтерактивного навчання доцільно використовувати соціально-психологічний тренінг, що спрямований на засвоєння людиною специфічних професійних знань, умінь, навичок, на корекцію установок, розвиток особистісних якостей через інтеріоризацію особливостей професійного середовища, об'єктів і особливостей взаємодії [19]. Окрім цього, немаловажними є вправи соціально-психологічного тренінгу, які призначені для розвитку у особистості ефективних комунікативних умінь, засвоєння навичок ділового і неформального спілкування, формування впевненості у собі та зниження тривожності у спілкуванні [4, 5, 6, 20, 21].

У загальному розумінні тренінг – це інтегрована, універсальна система цілеспрямованого групового психологічного тренування людей відповідно до потреб і цілей їх особистості та діяльності [7]. На відміну від традиційних форм навчання у тренінгу

відбувається активне включення поведінкових моделей і йде взаємообмін досвідом учасників групи [21].

Перевагою цього методу є яскраво виражена спрямованість тренера на особистість військовослужбовця – учасника групи, на підтримку і допомогу, на засвоєння теоретичних знань та відпрацювання їх на практиці. Головним є набуття нових навичок і досвіду завдяки активній участі всіх членів групи та кожного зокрема [21].

Розроблені цільові мотиваційні тренінгові програми, на думку О. Ковальчук [22], обов'язково повинні забезпечувати поступове підвищення майстерності – від початкового рівня розвитку базових якостей і формування елементарних умінь, необхідних для використання простих алгоритмів професійної діяльності, через участь у вузькоспрямованих тренінгах спеціальних якостей і умінь аж до синтетичних форм інтегрованого тренінгу, результатом якого має стати розвиток індивідуального стилю професійної діяльності. Авторка зазначає, що головну мету мотиваційного тренінгу з військовослужбовцями необхідно реалізовувати через: розвиток прагнення у них до індивідуального та професійного зростання; розроблення перспективних цілей професійної діяльності; аналіз професійно важливих якостей і вироблення адекватної професійної самооцінки; підвищення соціально-психологічної компетентності; розвиток здатності ефективно взаємодіяти з іншими людьми; формування активної соціальної позиції; розвиток здатності змінювати своє життя та життя інших людей [22].

Мета статті – розроблення програми соціально-психологічного тренінгу «Розвиток мотиваційно-вольової сфери військовослужбовця Національної гвардії України».

Виклад основного матеріалу. На основі теоретико-методологічного та емпіричного дослідження особливостей мотиваційно-вольової сфери військовослужбовців НГУ під час виконання службово-бойових завдань у звичайних та екстремальних умовах структурними компонентами мотивації визначено [8]:

- зацікавленість у службово-бойовій діяльності;
- наявність розуміння ефективно виконувати професійні завдання;

– прагнення і бажання досягати успіху в професійній сфері військовослужбовця;

– прагнення до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації;

– наявність почуття обов'язку та відповідальності перед Батьківщиною.

Мета соціально-психологічного тренінгу «Розвиток мотиваційно-вольової сфери військовослужбовця Національної гвардії України» полягає в оптимізації процесу розвитку визначених компонентів, що сприятиме здатності підтримувати ефективність службово-бойової діяльності військовослужбовця НГУ, його самореалізації та самовдосконаленню у професії, самоосвіті та командній взаємодії.

У структурі соціально-психологічного тренінгу «Розвиток мотиваційно-вольової сфери військовослужбовця Національної гвардії України» виділено п'ять етапів.

Перший етап – усвідомлення мотиваційних особливостей, які сприяють і перешкоджають утриманню цілеспрямованості діяльності у стресових умовах. Вправи цього етапу орієнтовані на те, щоб сфокусувати увагу учасників тренінгу на своїй особистості, на своїх переживаннях, думках, звичних способах поведінки, на своїх уявленнях про самого себе. Рівень усвідомлення суттєво підвищується завдяки спостереженню, протиставленню, інтерпретації точок зору, позицій, способів і прийомів сприйняття та поведінки, обговорюваних у тренінгових групах.

Другий етап – ознайомлення з особливостями мотиваційної сфери (прийоми самодетермінації, оптимізації мотиваційної сфери). Цей етап спрямований на усвідомлення ієрархії своїх цінностей, набуття комфортного стану для саморозвитку, навчання гнучкому плануванню як важливому моменту досягнення цілей у складних життєвих обставинах. На цьому етапі у процесі тренінгових вправ учасники тренінгу повинні відчувати свою незалежність і здатність змінити принципи побудови власного життя. Основний результат наведеного етапу – вибір і прийняття рішення (бачити можливість по-новому керувати власним життям).

Третій етап – це актуалізація управлінських навичок, методів управління мотивацією підлеглих, здатності ефективно взаємодіяти з партнерами по команді, усвідомлення відповідальності колективної взаємодії. На цьому етапі відпрацьовуються вміння продуктивно діяти в умовах невизначеності, а також спільні стратегія і тактика успіху (опанувати методи

поступового планування руху для досягнення мети). Основна увага приділяється формуванню лідерських якостей, відповідальності за прийняті рішення, відпрацюванню вмінь професійної взаємодії.

Четвертий етап – актуалізація когнітивної сфери та вироблення вмінь вибудувати власну точку зору на основі авторитетних висловлювань інших. На цьому етапі у процесі тренінгових вправ здійснюються: усвідомлення учасниками місця патріотизму в ієрархії смисложиттєвих орієнтирів особистості, активізація самосвідомості, набуття вмінь аргументації активної життєвої позиції щодо патріотизму та національно-патріотичного виховання підлеглих.

П'ятий етап – це перевірка стійкості новоутворень, їх здатності до самодетермінізму. Головна увага приділяється відпрацюванню вмінь самоаналізу та способам вивільнення свого творчого потенціалу. Цей етап містить стадію апробації та закріплення освоєних нових способів регуляції своєї життєдіяльності. Основним результатом є заохочення самого себе до використання нових способів саморозвитку. Така побудова характерна не лише для всього соціально-психологічного тренінгу, а й для кожного тренінгового дня.

Кожне заняття розпочинається з метафоричного опису проблеми, далі визначається проблемна зона, і починається навчання новим формам поведінки. Наприкінці заняття проводиться усне опитування або може надаватися анкета учасника тренінгу (за рішенням тренера).

Закріпленню матеріалу сприяє домашнє завдання, обговорення якого дає змогу здійснити плавний перехід між окремими заняттями соціально-психологічного тренінгу. Ефективність тренінгу підвищується завдяки постійному веденню психологічного щоденника (регулярно виконуваного домашнього завдання).

Тренінг розрахований на 5 днів по 6 годин, кожен серед яких логічно продовжує один одного. Завдяки цьому учасники поступово заглиблюються у процес усвідомлення своїх мотиваційних особливостей, а саме: контролю особистісних переживань, коригуванню цілей, плануванню, способам саморегуляції тощо (табл. 1).

Центральна вправа кожного заняття спрямована на навчання прийомам самомотивування, формування самоздатності до самодетермінізму, особистісної спрямованості на активну життєву позицію, просоціальність і професійну місію.

Заклучна вправа ознайомлює учасників тренінгу з ефективними способами саморегуляції (мотивації, контролю над власними переживаннями, коригування цілей у разі невдачі), які залишаються такими й у стресових ситуаціях. Для встановлення зворотного зв'язку з учасниками тренінгу дає змогу визначити, наскільки пройдений тренінг відповідав очікуванням і був корисним для військовослужбовців; для цього пропонується використовувати анкету учасника тренінгу.

Таблиця 1 – Розвиток компонентів мотиваційно-вольової сфери військовослужбовців НГУ у процесі проходження тренінгу

Компонент мотиваційно-вольової сфери військовослужбовця	Психологічна характеристика етапу
Зацікавленість у службово-бойовій діяльності	Усвідомлення мотиваційних особливостей, які сприяють і перешкоджають утриманню цілеспрямованості діяльності у стресових умовах
Наявність розуміння ефективно виконувати професійні завдання	Формування в учасників стратегії професіоналізації та пошук індивідуальних ресурсів. Обговорення «особистих професійних програм», що відображують їх уявлення про можливі професійні стратегії
Прагнення і бажання досягати успіху в професійній сфері військовослужбовця	Актуалізація управлінських навичок, методів управління мотивацією підлеглих, усвідомлення відповідальності колективної взаємодії
Наявність почуття обов'язку та відповідальності перед Батьківщиною	Усвідомлення учасниками місця патріотизму в ієрархії смисложиттєвих орієнтирів особистості, активізація самосвідомості. Набуття вмінь аргументації активної життєвої позиції щодо патріотизму та національно-патріотичного виховання підлеглих
Прагнення до саморозвитку, самовдосконалювання та самореалізації	Перевірка стійкості новоутворень, здатність до самодетермінізму

Тренер постійно контролює психічний стан учасників, використовуючи вербальні звіти, проєктивні техніки (колірні асоціації стану), при цьому має стежити за динамікою, порівнюючи стани учасників тренінгу на початку і наприкінці кожного заняття. Такий контроль дасть змогу вчасно організувати підтримку учасників тренінгу, для яких виконання завдання було суб'єктивно складним, за необхідності коригувати відбірку вправ цього та наступного тренінгових днів. Ураховано також те, що в процесі проведення соціально-психологічного тренінгу завдяки наявності зворотного зв'язку його наповнення конкретними вправами може змінюватися. Тому в тренінговій програмі надано кілька додаткових вправ за темою кожного тренінгового заняття.

Усі вправи, що входили до складу соціально-психологічного тренінгу, були розроблені співробітниками науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ, деякі запозичені в інших дослідників й адаптовані відповідно до мети програми формуальної частини тренінгового навчання.

Результати апробації розробленого тренінгу «Розвиток мотивації військовослужбовця Національної гвардії України» засвідчили, що він є валідним та ефективним [8]. Окрім цього, тренінг спрямований підтримувати ефективність службово-бойової діяльності військовослужбовців, підвищувати їх соціально-психологічну адаптацію, збільшувати у них відчуття внутрішнього благополуччя, протидіяти у стресових ситуаціях. Отримані результати апробації дають змогу сподіватися на подальше розширення позитивного ефекту проведеного тренінгу на практичну діяльність офіцерів та військовослужбовців військової служби за контрактом Національної гвардії України.

Висновки

1. Завдяки інтегрованій, універсальній системі цілеспрямованого групового психологічного тренінгу людей відповідно до потреб і цілей їх особистості та діяльності стає можливим розвиток мотиваційно-вольової сфери військовослужбовців НГУ різних категорій.

2. Загальна структура мотиваційно-вольової сфери військовослужбовців НГУ складається з таких компонентів: зацікавленість у службово-бойовій діяльності, наявність розуміння ефективно виконувати професійні завдання,

прагнення та бажання досягати успіху в професійній сфері військовослужбовця, прагнення до саморозвитку, самовдосконалювання та самореалізації, наявність почуття обов'язку та відповідальності перед Батьківщиною. Зміст тренінгу орієнтовний на вдосконалення визначеної структури мотиваційно-вольової сфери офіцерів та військовослужбовців військової служби за контрактом, що сприятиме здатності підтримувати ефективність службово-бойової діяльності кожного військовослужбовця, його самореалізації та самовдосконалюванню у професії, самоосвіті та командній взаємодії.

3. Соціально-психологічний тренінг «Розвиток мотиваційно-вольової сфери військовослужбовця Національної гвардії України» розроблений для двох категорій (окремо для кожної) військовослужбовців: офіцерів та військовослужбовців військової служби за контрактом. Поетапне проведення тренінгових занять дає змогу учасникам поступово заглиблюватися у процес усвідомлення своїх мотиваційних особливостей.

4. Етапи проведення соціально-психологічного тренінгу «Розвиток мотиваційно-вольової сфери військовослужбовця Національної гвардії України»: усвідомлення мотиваційних особливостей, які цілеспрямовують діяльність у стресових умовах; ознайомлення з особливостями мотиваційної сфери; актуалізація управлінських навичок, методів управління мотивацією, усвідомлення відповідальності колективної взаємодії; актуалізація когнітивної сфери та вмінь вибудовувати власну точку зору; перевірка стійкості новоутворень, здатності до самодетермінізму.

Перспективою подальшої наукової роботи є модифікація та оцінювання можливостей впровадження програми «Розвиток мотиваційно-вольової сфери військовослужбовця Національної гвардії України» для військовослужбовців сектору безпеки і оборони України.

Перелік джерел посилання

1. Про затвердження Положення про організацію роботи з особовим складом у Національній гвардії України : наказ командувача Національної гвардії України від 05.11.2021 р. № 515. 47 с.

2. Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній

гвардії України : Постанова КМУ від 08.12.2016 № 1285. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0080-17> (дата звернення: 26.09.2021).

3. Психологія екстремальної діяльності / І. І. Приходько та ін. ; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2016. 571 с.

4. Матеюк О. А. Мотивація професійної діяльності підлеглих у сучасних умовах як об'єкт психологічного впливу військових керівників. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2009. Вип. 22. С. 53–56.

5. Кальчук О. С. Застосування психологічних тренінгових технологій з розвитку професійної мотивації. *Психологічні тренінгові технології у правоохоронній діяльності: науково-методичні та організаційно-практичні проблеми впровадження і використання, перспективи розвитку* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Донецьк, 24–26 трав. 2007 р. Донецьк : Донецьк. юрид. ін-т ЛДУВС, 2007. С. 206–211.

6. Кальчук О. С. Психологічні умови вдосконалення мотивації професійної діяльності військовослужбовців-жінок. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*. Одеса : ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2008. № 3. С. 64–69.

7. Лефтеров В. О. Особистісно-професійний розвиток фахівців екстремальних видів діяльності засобами психологічного тренінгу. *Психологія і суспільство*. 2012. № 2. С. 91–107.

8. Дослідження особливостей мотиваційно-вольової сфери військовослужбовців Національної гвардії України при виконанні службово-бойових завдань у звичайних та екстремальних умовах : звіт про НДР / викон. І. І. Приходько, Н. В. Юр'єва, Я. В. Мацегора та ін. Харків, 2021. 637 с. (№ держреєстрації 0119U001479).

9. Мацегора Я. В., Колесніченко О. С. Визначення провідних мотивів, які впливають на ефективність військовослужбовців Національної гвардії України. *Честь і закон*. 2021. № 3 (78). С. 118–127.

10. Психологічна готовність до ризику військовослужбовців Національної гвардії України : монографія / О. Колесніченко та ін. Харків : НАНГУ, 2019. 257 с.

11. Осьодло В. І. Методика діагностики професійної мотивації. *Вісник Національної академії оборони*. 2007. № 2 (4). С. 142–151.

12. Осьодло В. І. Розвиток професійної мотивації суб'єкта військової діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. № 34 (58). С. 214–223.

13. Приходько І. І., Юр'єва Н. В. Особливості смисложиттєвих орієнтацій у військовослужбовців НГУ з різним бойовим досвідом, що впливають на мотивацію професійного вибору. *Честь і закон*. 2021. № 4 (79). С. 128–137.

14. Ihor Prykhodko, Janina Matsehora, Ivan Lipatov, Ihor Tovma & Iona Kostikova. Servicemen's Motivation in the National Guard of Ukraine: Transformation After the «Revolution of Dignity». *The Journal of Slavic Military Studies*, 2019. Vol. 32 (3). Pp. 347–366. DOI: 10.1080/13518046.2019.1645930.

15. Професійно-психологічний тренінг військовослужбовців НГУ : монографія / О. С. Колесніченко та ін. ; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НА НГУ, 2019. 194 с.

16. Екстремальна психологія : підручник / за заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Київ : Август Трейд, 2007. 502 с.

17. Юр'єва Н., Пасічник В. Мотиваційні ресурси стресостійкості військовослужбовців підрозділів Національної гвардії України з конвоювання, екстрадиції та охорони підсудних : монографія. Харків : НА НГУ, 2019. 200 с.

18. Лиман А. А. Психологічні особливості мотивації військовослужбовців Національної гвардії України. *Честь і закон*. 2021. № 2 (77). С. 81–88.

19. Мороз Л. І. Професійно-психологічний тренінг у становленні особистості фахівця (на прикладі працівників ОВС) : монографія. Івано-Франківськ : Наддніпрянська друкарня, 2007. 312 с.

20. Психологія діяльності в особливих умовах : словник-довідник / І. Приходько та ін. ; за ред. проф. І. Приходька. Харків : НА НГУ, 2021. 118 с.

21. Організація та проведення професійно-психологічного тренінгу військовослужбовців Національної гвардії України : практич. посіб. / О. С. Колесніченко та ін. Харків : НА НГУ, 2021. 157 с.

22. Ковальчук О. П. Професійна мотивація офіцерів у розвивальній взаємодії. *Вісник Національного університету оборони України*. 2013. № 1 (32). С. 202–207.

Стаття надійшла до редакції 03.12.2021 р.

УДК 159.9.072:351.743-05

Н. В. Юр'єва, А. А. Лиман

ПРОГРАММА РАЗВИТИЯ МОТИВАЦИОННО-ВОЛЕВОЙ СФЕРЫ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ УКРАИНЫ

Определена актуальность поиска путей развития мотивационно-волевой сферы военнослужащих Национальной гвардии Украины, в том числе с использованием возможности психотренинговых технологий для активизации потенциала военнослужащего при осуществлении его профессиональной психологической подготовки. Исходя из проведенных исследований мотивационной сферы военнослужащих Национальной гвардии Украины обоснованы целесообразность, основные этапы и особенности реализации социально-психологического тренинга «Развитие мотивационно-волевой сферы военнослужащего Национальной гвардии Украины». Приведены обобщающие итоги апробации данного тренинга и перспективы дальнейшего его использования для повышения эффективности служебно-боевой деятельности военнослужащих. Эффективность тренинга обеспечивается благодаря использованию целого ряда общих возможностей, в которые входят: получение обратной связи, поддержка людей, имеющих общие задачи, проблемы, переживания, возникающие на занятиях, и т. д.

Ключевые слова: *военнослужащий, служебно-боевая деятельность, мотивация, мотивационно-волевая сфера, социально-психологический тренинг, Национальная гвардия Украины.*

UDC 159.9.072:351.743-05

N. Yurieva, A. Lyman

PROGRAM FOR THE DEVELOPMENT OF THE MOTIVATIONAL AND VOLITIONAL SPHERE OF MILITARY PERSONNEL OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

The article identifies the relevance of the development of the motivational and volitional sphere of military personnel of the National Guard of Ukraine. It is determined that the general structure of the motivational and volitional sphere of military personnel of the National Guard of Ukraine consists of the following components: interest in military service, the presence of understanding to effectively perform professional tasks, the desire to succeed in the professional field of the military, the desire for self-development, self-improvement and self-realization, a sense of duty and responsibility to the Motherland.

To form the components of the motivational and volitional sphere of military personnel of the National Guard of Ukraine, it is expedient to use psycho-training programs. The content of the training is focused on improving the defined structure of the motivational-free sphere of military personnel of the National Guard of Ukraine, which will promote the ability to maintain the effectiveness of military service, its self-realization and self-improvement in the profession, self-education and teamwork.

Socio-psychological training «Development of motivation of military personnel of the National Guard of Ukraine» is developed for servicemen-officers and servicemen of military service under the contract. Conducting training sessions is designed for 5 days and 6 hours, each day logically continues each other. Due to this, the participants gradually delve in to the process of realizing their motivational features (control of personal experiences, adjustment of goals, planning, methods of self-regulation, etc.). Homework and keeping a psychological diary help to consolidate the material.

The general results of approbation of training and prospects of its further use for increase of efficiency of service and combat activity of military personnel are given. The effectiveness of the training is ensured by a number of common opportunities, which include: receiving feedback, supporting people who have common tasks, problems, experiences that arise during classes, and so on.

Keywords: *military personnel, daily and combat activity, motivation, motivational and volitional sphere, socio-psychological training, National Guard of Ukraine.*

Юр'єва Наталія Вікторівна – кандидат психологічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-1543-3744>

Лиман Анастасія Андріївна – науковий співробітник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0001-5484-3378>